

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 286 840 129

E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Postoje českých občanů k manželství a rodině – únor 2016

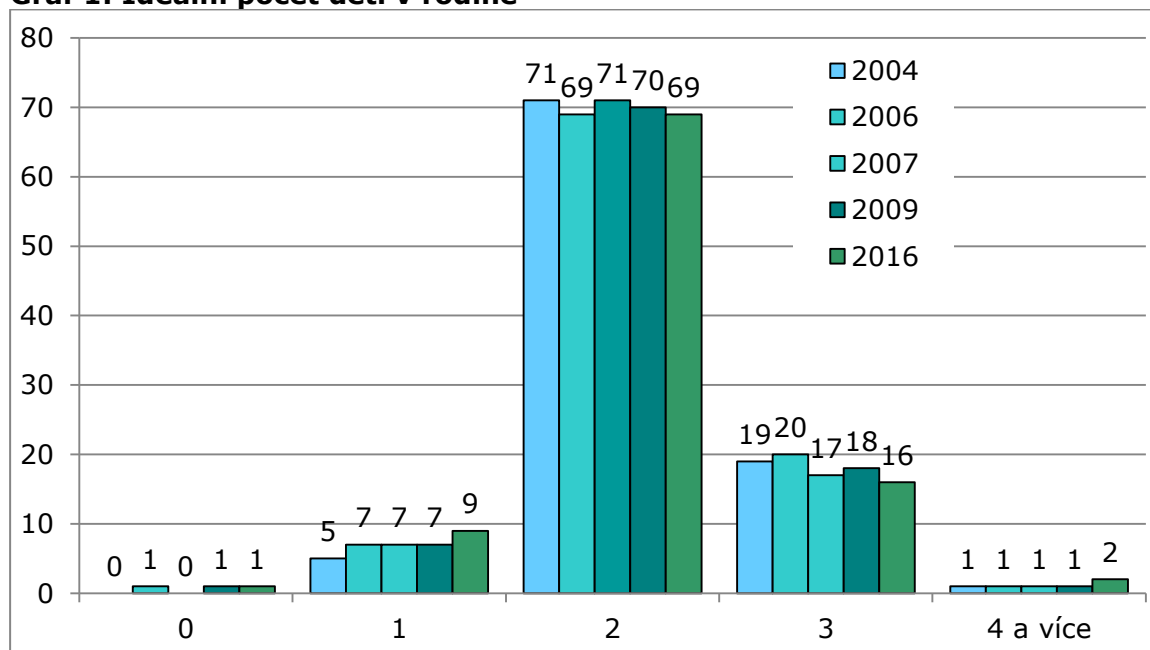
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. – 15. 2. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1080</i>
Počet tazatelů:	<i>226</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.61, OV.80</i>
Zveřejněno dne:	<i>15. února 2016</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

V svém únorovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., podrobněji zaměřilo na téma partnerství, manželství a rodičovství. Zkoumány byly názory na optimální počty dětí v rodině a ideální věk mužů a žen při narození prvního dítěte. Respondenti dále vyjadřovali obecné názory na různé formy rodinného soužití prostřednictvím souhlasu či nesouhlasu s předloženými výroky.

Více než dvě třetiny českých občanů (69 %) vidí ideál v modelu dvoudětné rodiny. Rodinu se třemi dětmi označilo za nejlepší 16 % dotázaných a pouze 2 % oslovených vyslovila názor, že je ideální mít 4 a více dětí. Téměř desetině oslovených (9 %) se nejvíce zamlouvají rodiny s jedináčkou. Pouze jeden člověk ze sta si myslí, že ideální je nemít žádné děti. Zbývající 3 % respondentů se k položené otázce nedokázaly vyjádřit a zvolily odpověď "nevím".

Názor, že ideálně mají být v rodině dvě děti, je v české společnosti dlouhodobě hluboce zakořeněn, což dokresluje i časová řada od roku 2004. Četnosti ve všech provedených výzkumech na toto téma se významně nemění a zůstávají v rámci statistické chyby (viz graf 1).

Graf 1: Ideální počet dětí v rodině¹

Pozn.: Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

44 % českých občanů se domnívá, že ideálním věkem pro muže, aby se stal poprvé otcem, je do 29 let (včetně), v tom 5 % se myslí, že muž by se měl stát otcem ve věku od 18 do 24 let a 39 % za ideální označil věk 25 až 29 let. Polovina lidí (50 %) se domnívá, že věk otce při narození prvního dítěte by měl být 30 let a více. Konkrétně vůbec nejčastěji zmiňovaný věk byl právě 30 let, které za ideální označilo 31 % všech dotázaných. Věk 40 let a více za ideální považovalo už pouhé 1 % respondentů. Pouze jeden člověk ze sta také uvedl, že ideální je nemít žádné děti.

Tabulka 1: Ideální věk muže při narození prvního dítěte¹

věk	%	% kumulativně
do 19 let (včetně)	0	0
20-21	1	1
22-23	2	3
24-25	14	17
26-27	12	29
28-29	15	44
30-31	32	76
32-33	7	83
34-35	9	92
36-40	2	94
41 let a více	0	94
ideální je nemít žádné dítě	1	95
Neví	5	100

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Jaký je Váš názor na ideální věk mužů a žen při narození prvního dítěte a na ideální počet dětí v rodině?“

Představy českých občanů o ideálním věku otce a matky při narození prvního dítěte se dost výrazně liší. Názor, že žena by se měla stát matkou do 30 let věku, vyslovily čtyři pětiny dotázaných (81 %), z toho 27 % dotázaných uvedlo, že ideální věk ženy pro narození prvního dítěte je méně než 25 let a 54 % za ideál označilo věk 25 až 29 let. Názor, že ideální věk matky při narození prvního dítěte je 30 let a více zastává v současnosti přibližně každý sedmý člověk (14 %). Zatímco u mužů byl nejčastěji zmiňovaný ideální věk 30 let (31 %) a druhá nejčastější odpověď byla 25 let (13 %) u žen tomu bylo naopak, když nejčastěji zmiňovaná odpověď byla 25 let (32 %) a druhou nejčastěji uváděnou hodnotou bylo 30 let (11 %).

Tabulka 2: Ideální věk ženy při narození prvního dítěte¹

věk	%	% kumulativně
do 19 let (včetně)	1	1
20-21	6	7
22-23	12	19
24-25	39	58
26-27	13	71
28-29	10	81
30-31	12	93
32-33	1	94
34-35	1	95
36-40	0	95
více než 40	0	95
ideální je nemít žádné dítě	1	96
neví	4	100

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Představy o ideálním věku při narození prvního dítěte se od roku 2004 výrazně proměnily, a to v případě obou rodičů. V případě mužů byla v období let 2004 až 2009 nejčastěji zastoupena kategorie 25 až 29 let, v aktuálním výzkumu už však převládá názor, že ideální věk otce při narození prvního dítěte je 30 a více let. Podíl těch, kteří za ideální věk považují minimálně hranici 30 let tak v období let 2004 až 2016 vzrostl o 21 procentních bodů).

Tabulka 3: Ideální věk muže při narození prvního dítěte – vývoj (v %)

věk	2004	2006	2007	2009	2016
do 24 let (včetně)	10	6	6	7	5
25-29 let	57	48	47	48	40
nad 30 let (včetně)	28	40	39	39	49

Pozn.: Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Zatímco v roce 2004 se téměř polovina dotázaných domnívala, že žena by měla mít první dítě před pětadvacátými narozeninami, v roce 2009 sdílí stejný názor už jen necelé dvě pětiny respondentů a v aktuálním výzkumu jen o málo více než čtvrtina. Naopak nárůst jsme zaznamenali v případě těch, kteří za ideální věk ženy při narození prvního dítěte označují rozmezí 25 až 29 let (mezi lety 2004 a 2016 o 13 procentních bodů) i těch, kteří si myslí, že ženě by mělo být 30 let a více (o 8 procentních bodů).

Tabulka 4: Ideální věk ženy při narození prvního dítěte – vývoj (v %)

věk	2004	2006	2007	2009	2016
do 24 let (včetně)	48	38	38	37	27
25-29 let	42	50	47	51	55
nad 30 let (včetně)	5	7	8	7	13

Pozn.: Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

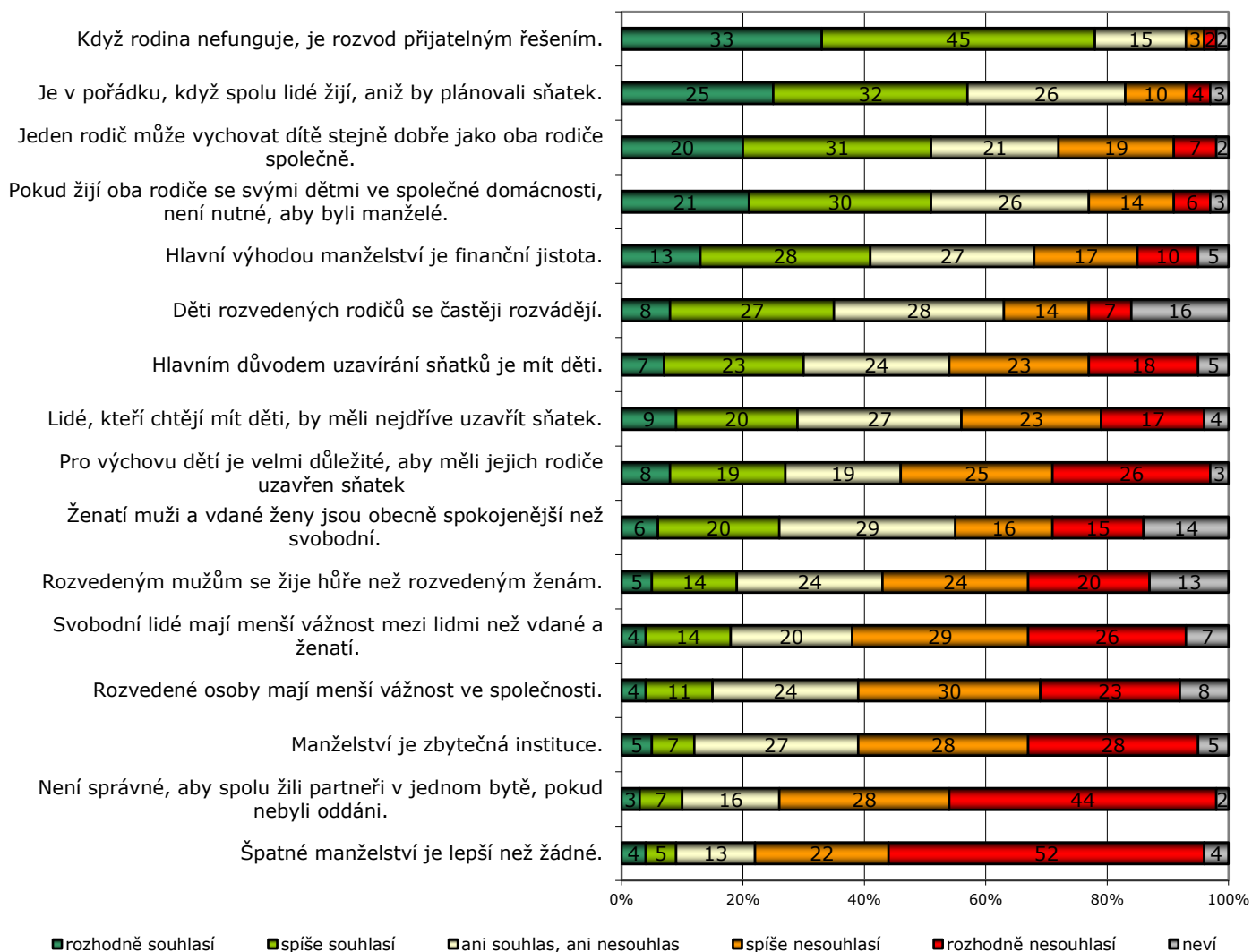
V rámci svého únorového šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., dále zkoumalo postoje českých občanů k manželství a rodině. Konkrétně byla zjišťována míra souhlasu či nesouhlasu s 16 různými výroky o partnerském soužití a rodičovství.²

Největší míra souhlasu byla zaznamenána u výroku „Když rodina nefunguje, je rozvod přijatelným řešením“, s nímž souhlasily více než tři čtvrtiny dotázaných (78 %). Téměř tři pětiny obyvatel České republiky (57 %) se dále domnívají, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. Podporu nadpoloviční většiny dotázaných získal také názor, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně (souhlas vyjádřilo 51 % oslovených) a že pokud mají rodiče společnou domácnost, není nutné, aby byli manželé (51 % souhlasících). Dvě pětiny oslovených (41 %) souhlasí s tvrzením, že hlavní výhodou manželství je finanční jistota, opačný názor vyjádřila více než čtvrtina dotázaných (27 %). Převahu souhlasných odpovědí nad nesouhlasnými jsme rovněž zaznamenali v případě výroků, že děti rozvedených rodičů se častěji rozvádějí (35 % souhlasících, 21 % nesouhlasících).

V případě dalších posuzovaných výroků již mírně převážil nesouhlas nad souhlasem. Relativně malou, přesto však statisticky významnou, převahu nesouhlasných odpovědí jsme zaznamenali v případě tvrzení, že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti (30 % souhlasících, 41 % nesouhlasících), že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (29 % souhlasících, 40 % nesouhlasících) a že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní (26 % souhlasících, 31 % nesouhlasících). Výraznější převahu nesouhlasných odpovědí výzkum zjistil v případě výroku, že se rozvedeným mužům žije hůře než rozvedeným ženám (19 % souhlasících, 44 % nesouhlasících).

U všech dalších předkládaných výroků již svůj nesouhlas vyjádřila více než polovina oslovených. Více než polovina českých občanů nesouhlasí s tvrzením, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek (27 % souhlasících, 51 % nesouhlasících), že rozvedení lidé mají ve společnosti menší vážnost (15 % souhlasících, 53 % nesouhlasících), že svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí (18 % souhlasících, 55 % nesouhlasících) a že manželství je zbytečná instituce (12 % souhlasících, 56 % nesouhlasících). Téměř tři čtvrtiny respondentů pak vyjádřily svůj nesouhlas s výroky, že není správné, aby partneři žili společně v jednom bytě, pokud nebyli oddáni (10 % souhlasících, 72 % nesouhlasících), a že špatné manželství je lepší než žádné (9 % souhlasících, 74 % nesouhlasících).

² Znění otázky: „Do jaké míry souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky?“ Výroky viz graf 2.

Graf 2: Souhlas/nesouhlas s výroky o partnerství a rodičovství (v %)

Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny sestupně podle dosaženého skóre souhlasných odpovědí.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Postoje českých občanů k manželství a rodině vykazují zřetelné diference podle pohlaví, věku, vzdělání, náboženského vyznání a rodinného stavu respondentů. Ženy v porovnání s muži častěji uváděly, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně. Muži naopak o něco častěji věřili, že rozvedeným mužům se žije hůře než rozvedeným ženám a častěji také souhlasili s tím, že manželství je zbytečná instituce.

Výrazné rozdíly v názorech na manželství a rodinný život panovaly mezi respondenty různého věku, výrazně odlišné názory pak projevovali zejména dotázaní starší 60 let, kteří byli obecně méně tolerantní k soužití partnerů, kteří nemají uzavřený sňatek. Častěji tak vyjadřovali nesouhlas s výroky, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek, že pokud oba rodiče žijí společně se svými dětmi, není nutné, aby byli manželé a že manželství je zbytečná instituce.

Dotázaní starší 60 let naopak častěji souhlasí s tím, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek, že hlavní výhodou manželství je finanční jistota, že

svobodní lidé mají ve společnosti menší vážnost, že není správné, aby partneři žili spolu, pokud nebyli oddáni, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek, že špatné manželství je lepší než žádné, že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější, že důvodem sňatku je mít děti, že děti rozvedených rodičů se častěji rozvádí, že rozvedení lidé mají ve společnosti menší vážnost a že rozvedeným mužům se žije hůře než rozvedeným ženám.

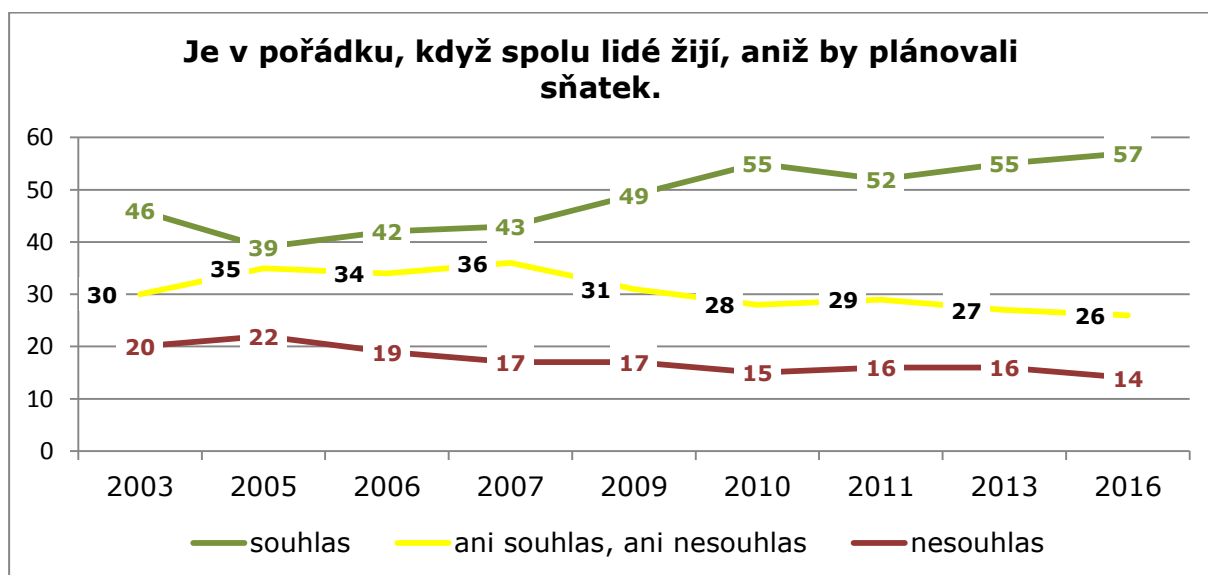
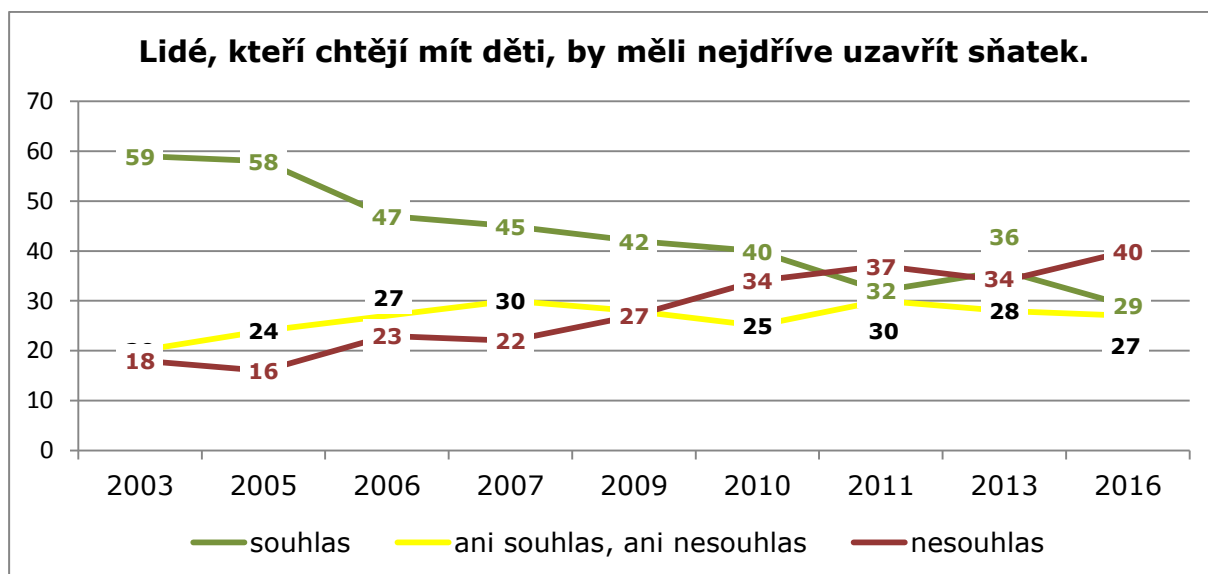
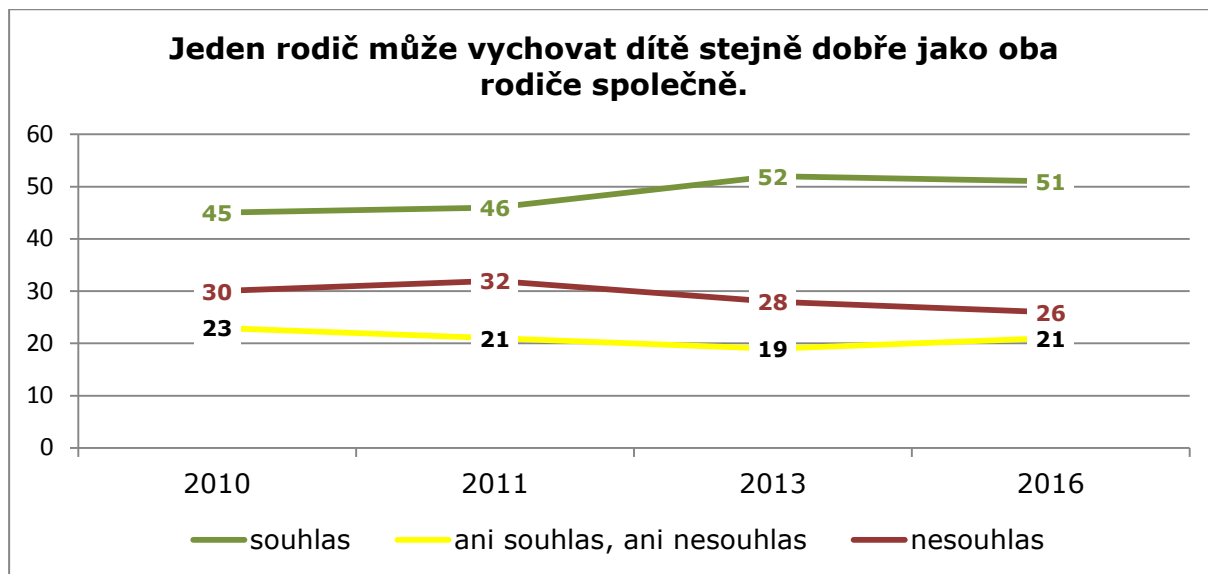
Mladí lidé ve věku 15 až 19 let u většiny výroků častěji připustili, že v otázkách týkajících se manželství zatím nemají jasno a proto volili odpověď „nevím“.

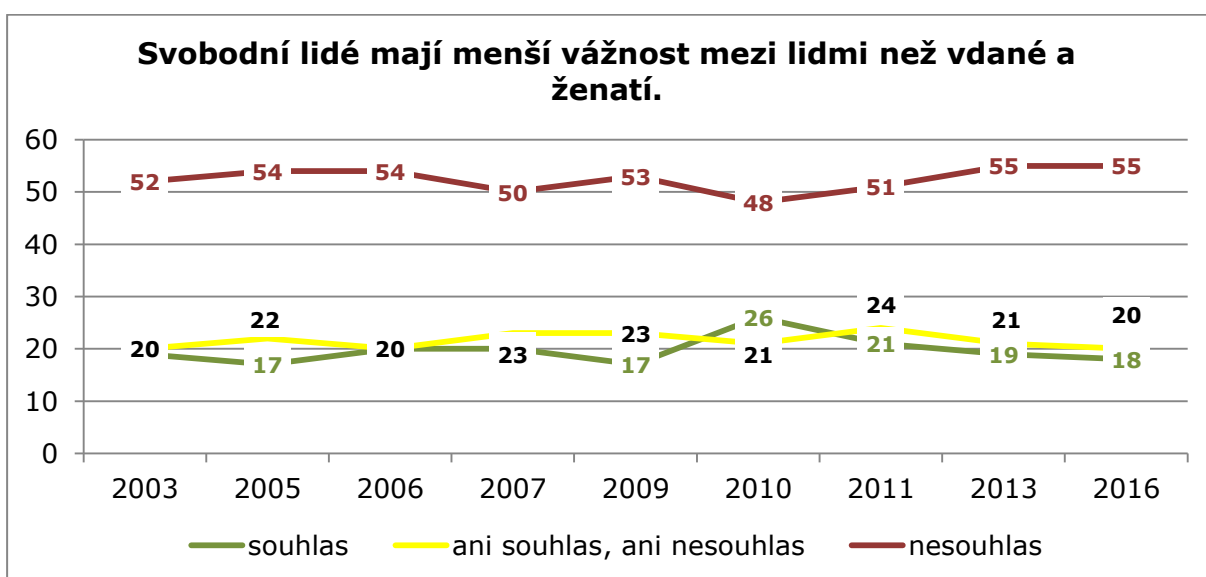
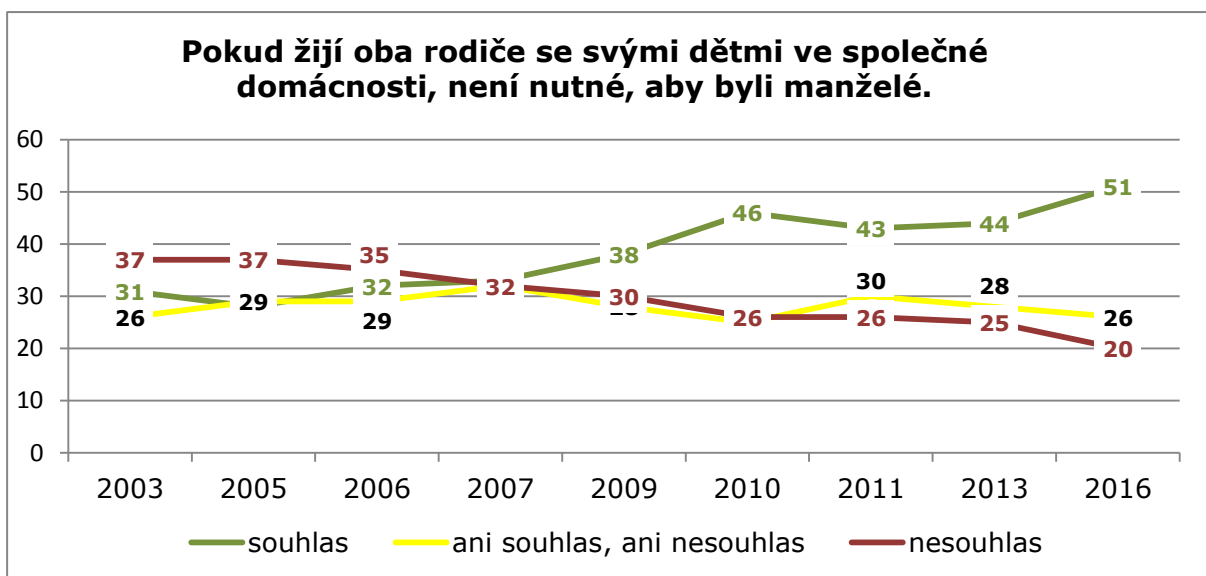
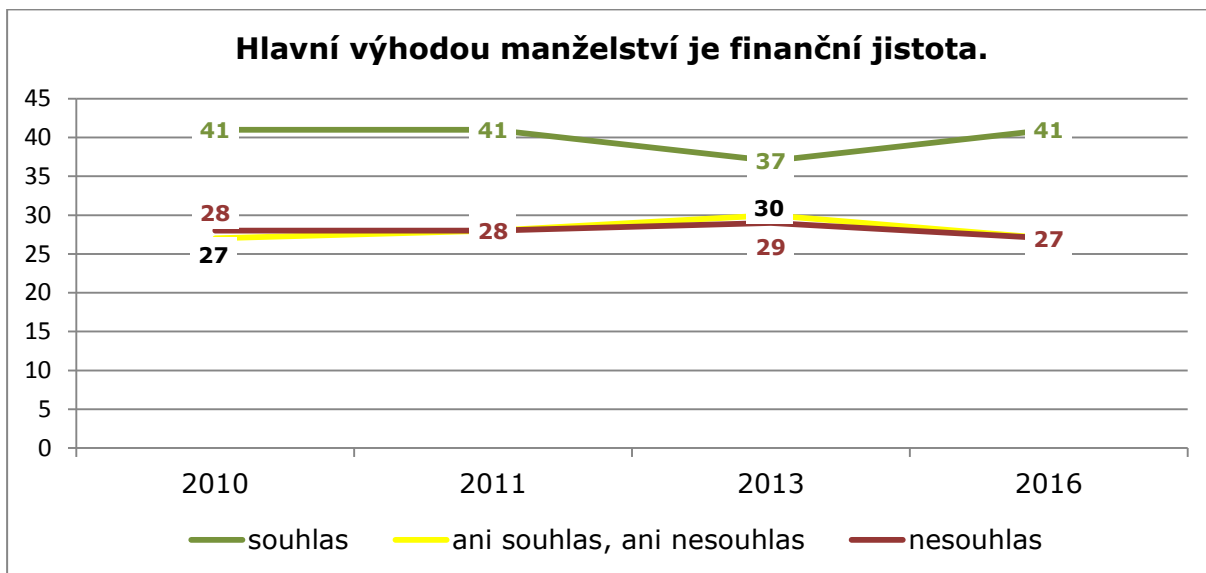
Lidé, kteří se nehlásí k žádné církvi nebo náboženskému společenství, častěji vyjádřili souhlas s tím, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně, že je v pořádku, pokud spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek, že pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé a že manželství je zbytečná instituce. Naopak lidé, kteří se hlásí k římskokatolickému náboženskému vyznání, se obecně častěji přikláněli k výrokům zdůrazňujícím důležitost manželství pro partnerský život i výchovu dětí. Častěji tedy uváděli, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek, že není správné, aby spolu žili partneři v jenom bytě, pokud nebyli oddáni, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek, že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní a že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti.

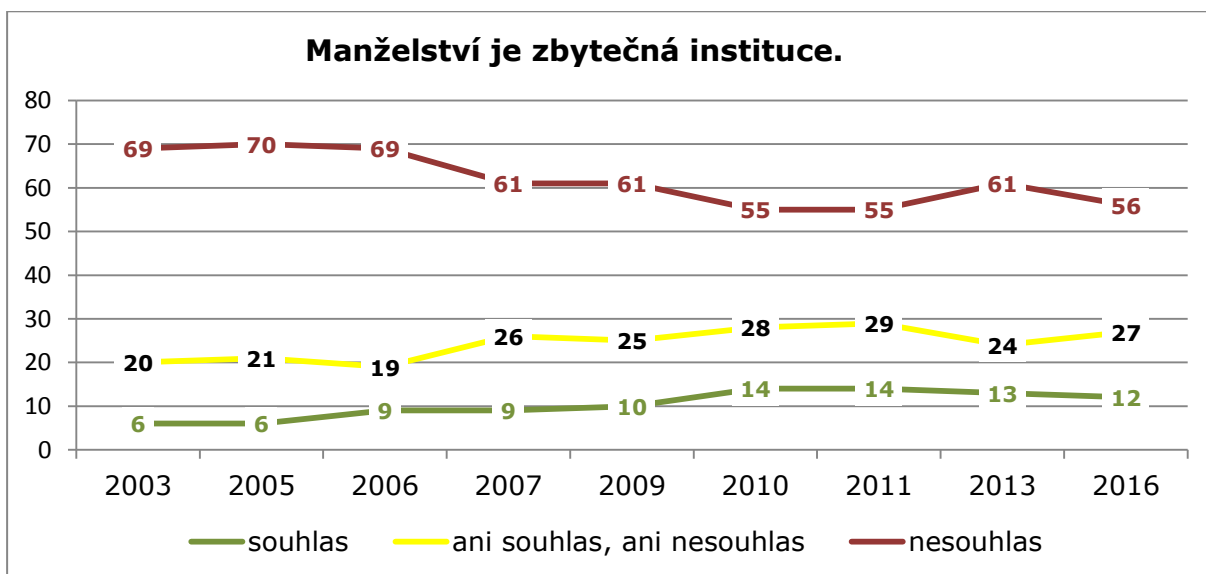
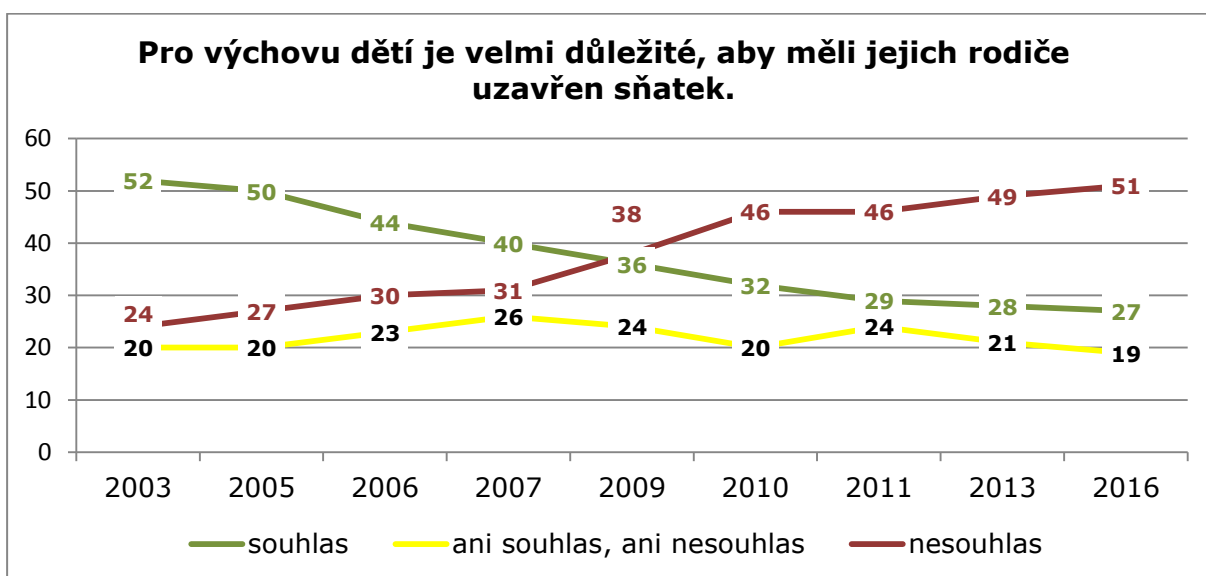
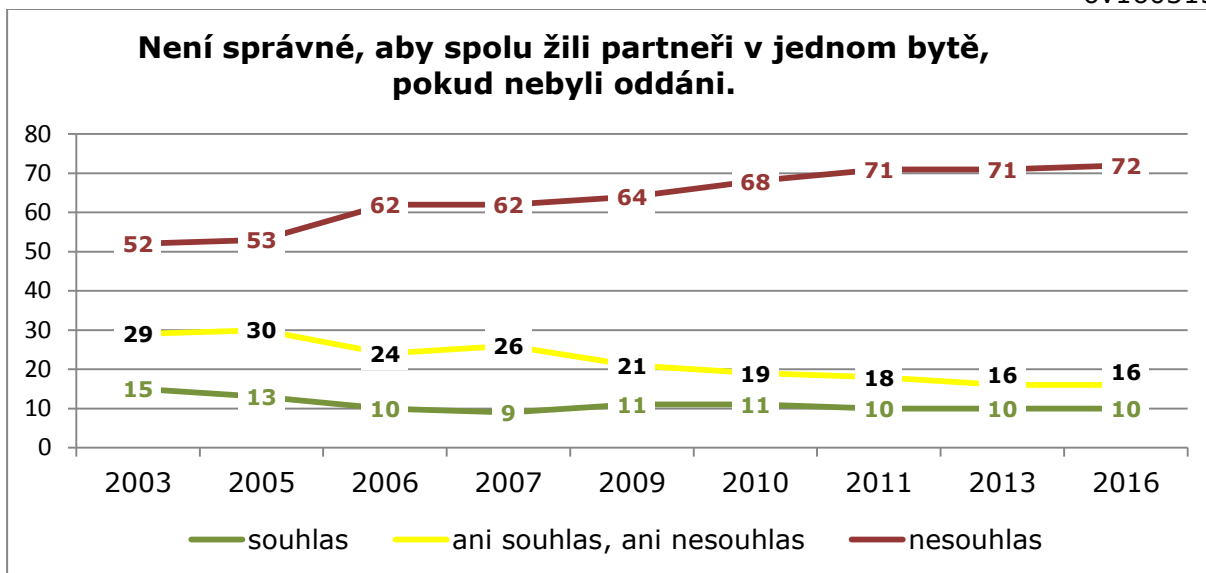
Šetření také ukázalo na poměrně značné rozdíly v názorech respondentů s různým rodinným stavem. Lidé, kteří jsou svobodní, častěji uváděli, že podle jejich názoru může jeden rodič vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně, že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek, stejně jako situace, kdy žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, aniž by plánovali sňatek, a že manželství je zbytečná instituce. Vdané ženy a ženatí muži se naopak významně častěji přiklonili k tomu, že lidé, kteří chtějí mít děti, by nejprve měli uzavřít sňatek, že hlavní výhodou manželství je finanční jistota, že pro výchovu dětí je důležitý sňatek rodičů, že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější a že děti rozvedených rodičů se častěji rozvádějí. Rozvedení lidé pak častěji vyjadřovali souhlas s výrokem, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně. Skupinu vdovců a vdov tvořili z velké části respondenti starší 60 let a podobně jako lidé z této věkové kategorie se častěji přikláněli k výrokům zdůrazňujícím důležitost manželství pro rodinný život.

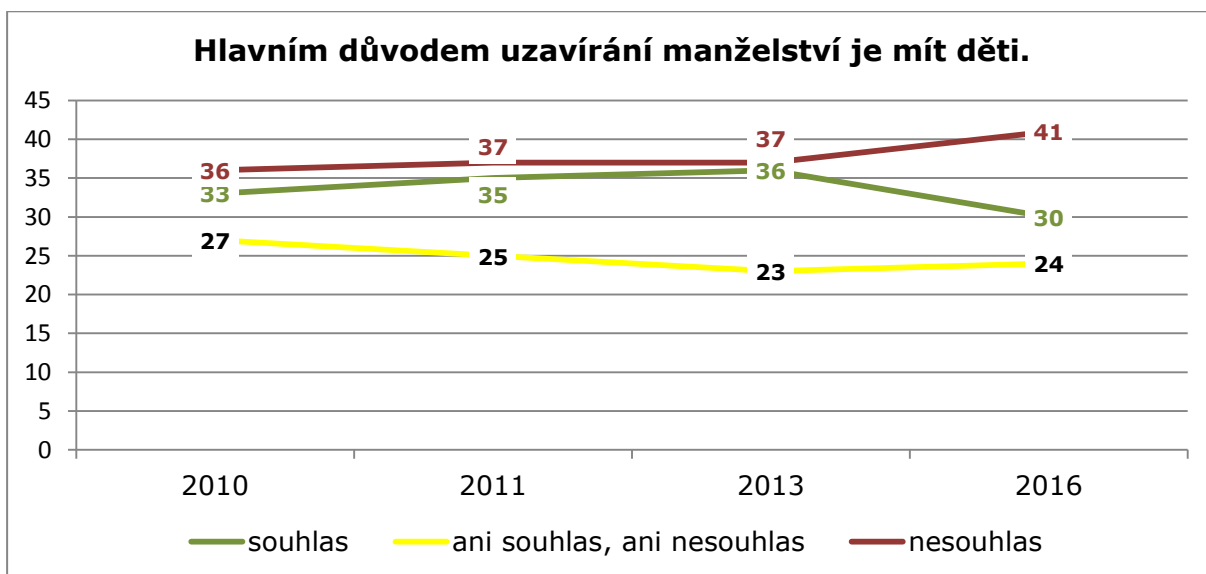
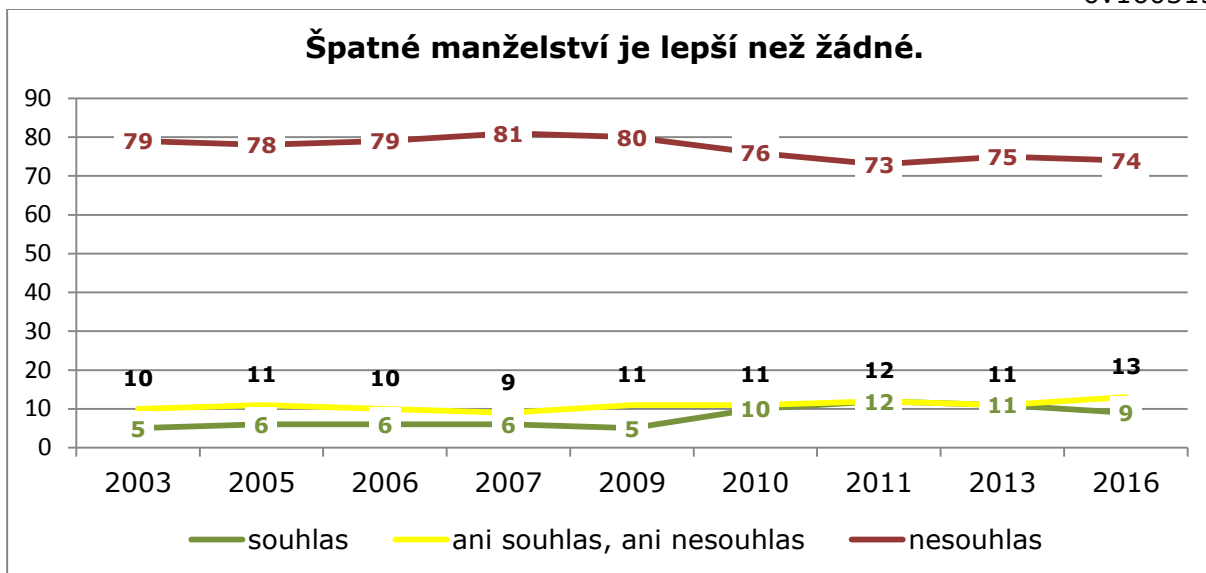
Rozdíly mezi respondenty s různým stupněm dosaženého vzdělání nebyly tak výrazné jako v případě pohlaví, věku, rodinného stavu a náboženského vyznání. Lidé s vysokoškolským vzděláním častěji souhlasí s tím, že je pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek. Dotázaní se základním vzděláním se naopak častěji přiklonili k tomu, že svobodní a rozvedení lidé mají ve společnosti menší vážnost než vdané a ženatí a že není správné, aby partneři spolu žili v jednom bytě, pokud nebyli oddáni.

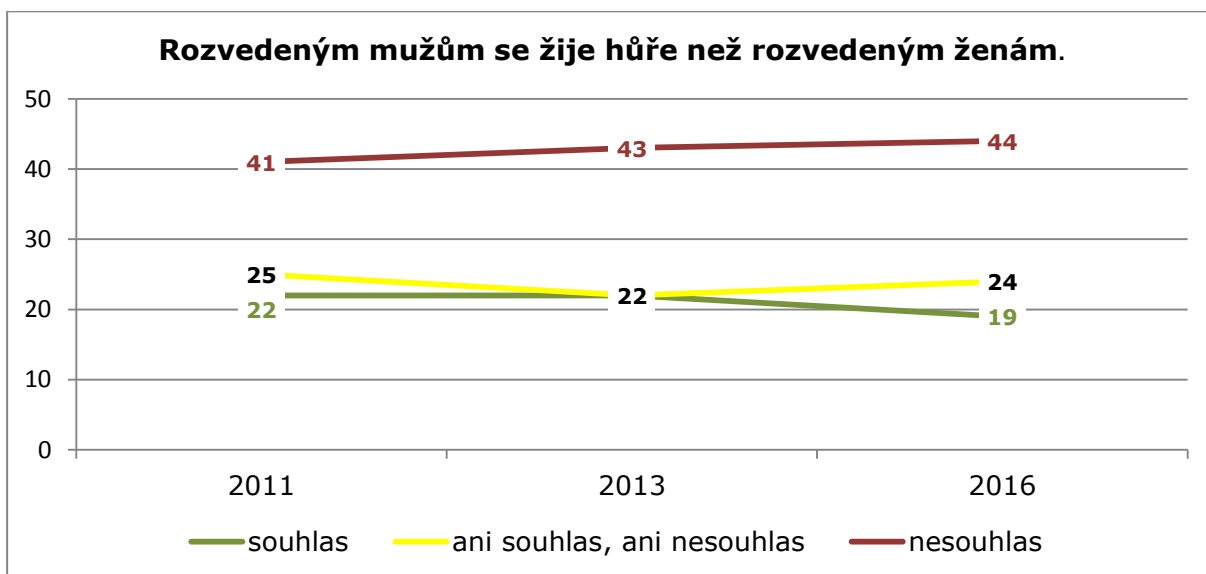
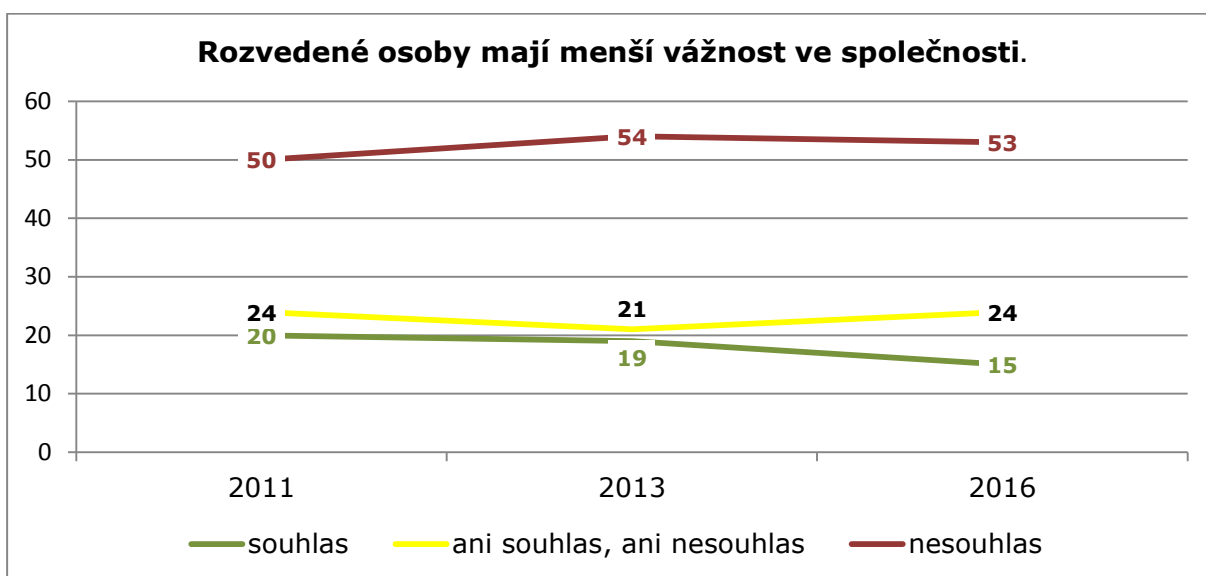
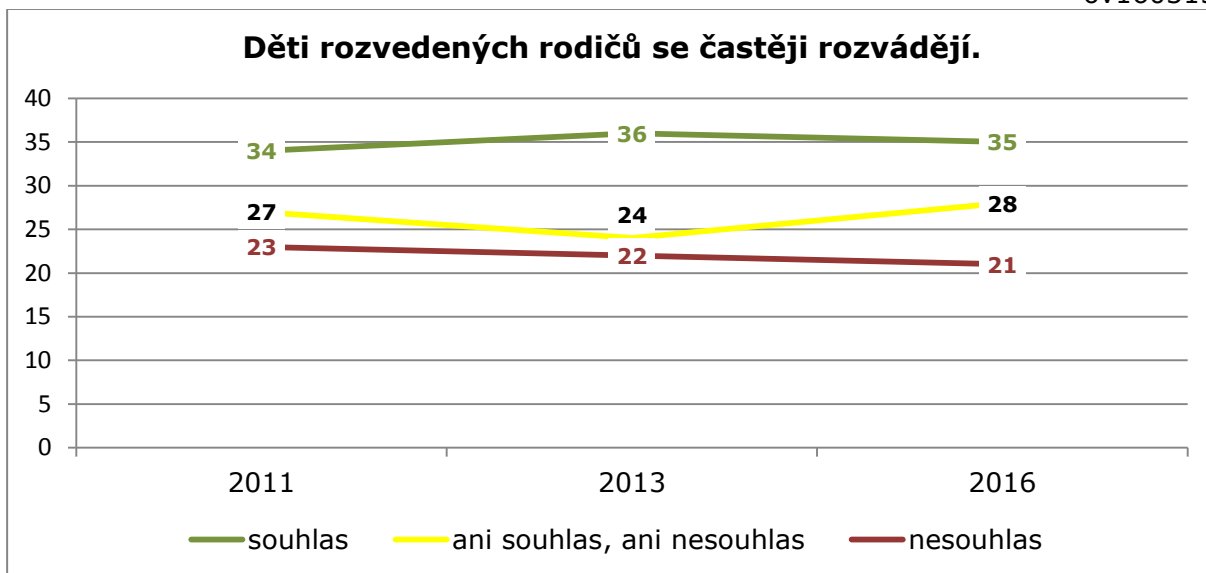
Grafy 3a až 3p: Souhlas/nesouhlas s výroky o partnerství a rodičovství – časové srovnání

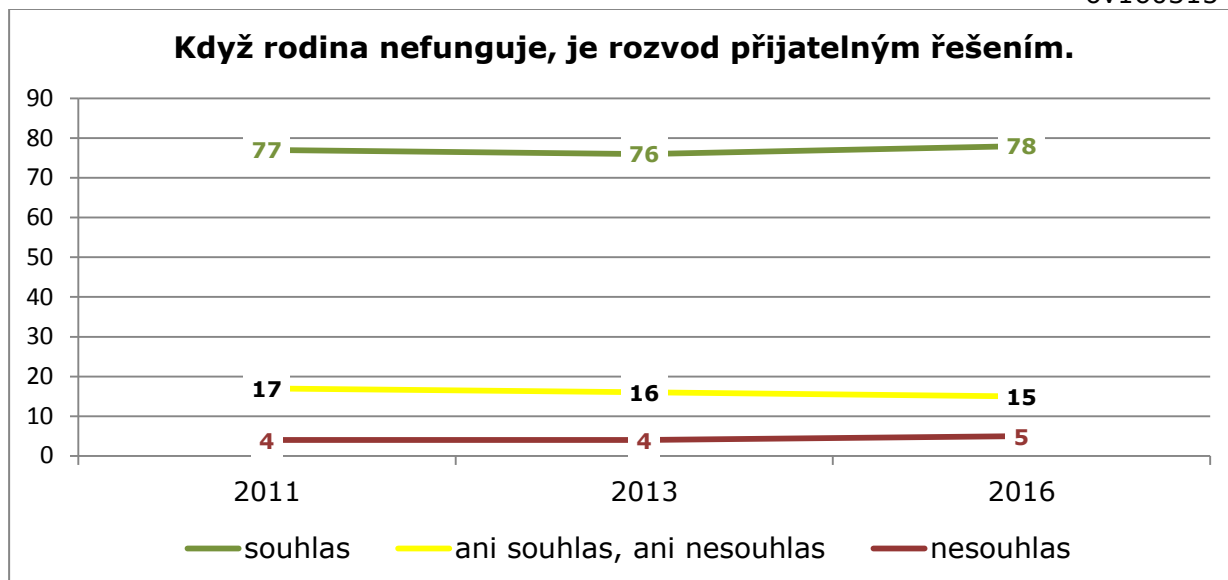

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Názory českých občanů na manželství a rodinný život se od roku 2013, kdy byla tato otázka v šetření CVVM položena naposledy, v případě některých výroků značně proměnily. Podíl souhlasících od roku 2013 významně vzrostl v případě výroku, že pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé (+ 7 procentních bodů) a že hlavní výhodou manželství je finanční jistota (+ 4 procentní body) a naopak poklesl v případě výroku, že rozvedení mají menší vážnost ve společnosti (- 4 procentní body). Nesouhlas naopak narostl v případě tvrzení, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (+ 6 procentních bodů), a že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti (+ 4 procentní body). Nesouhlas naopak poklesl v případě výroku, že manželství je zbytečná instituce (- 5 procentních bodů).

Pokud se zaměříme na delší časové srovnání, tedy na otázky, které jsou v našich výzkumech pokládány pravidelně už od roku 2003, pak můžeme konstatovat, že česká společnost je v současnosti tolerantnější k soužití partnerů, kteří neuzavřeli sňatek, a to včetně výchovy dětí rodiči, kteří nejsou manželé. Nárůst souhlasu jsme v letech 2003 až 2016 zaznamenali u výroku, že pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé (+ 20 procentních bodů), že je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek (+ 11 procentních bodů) a že manželství je zbytečná instituce (+ 6 procentních bodů). Nárůst podílu nesouhlasu je patrný u výroku, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek (+ 27 procentních bodů), že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (+ 22 procentních bodů), že není správné, aby spolu žili partneři v jednom bytě, pokud nebyli oddáni (+ 20 procentních bodů) a že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější (+ 12 procentních bodů). Oproti roku 2010, kdy byla tato položka do výzkumu zařazena poprvé, také vzrostl podíl nesouhlasících v případě tvrzení, že hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti (+ 5 procentních bodů).